

RIKSDAGENS SVAR 35/2004 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om arbetsrådet och om vissa tillstånd till undantag inom arbetarskyddet och till vissa lagar som har samband med den

Ärende

Regeringen har till 2003 års riksmöte överlämnat sin proposition med förslag till lag om arbetsrådet och om vissa tillstånd till undantag inom arbetarskyddet och till vissa lagar som har samband med den (RP 142/2003 rd).

Beredning i utskott

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet har i ärendet lämnat sitt betänkande (AjUB 1/2004 rd).

Beslut

Nu församlade riksmöte har antagit följande lagar:

Lag

om arbetsrådet och om vissa tillstånd till undantag inom arbetarskyddet

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Arbetsrådets behörighet och organisationsform

1 §

Arbetsrådets ställning

Arbetsrådet är en oberoende specialmyndighet som lyder under arbetsministeriet och som avger utlåtanden om tillämpningen och tolkningen av de lagar inom arbetslagstiftningen som avses i 7 §. Arbetsrådet behandlar och avgör även rättelseyrkanden som gäller beslut av arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå i ärenden om tillstånd till undantag enligt 9 §.

2 §

Sammansättning

Arbetsrådet har en ordförande och minst åtta medlemmar med uppgiften som bisyssla, och varje medlem, med undantag av ordföranden, har två personliga suppleanter. Medlemmarna skall vara förtrogna med arbetslagstiftningen och olika arbetsförhållanden.

Ordföranden och en medlem samt suppleanterna för medlemmen skall ha avlagt examen som medför behörighet för domartjänst, och de får inte kunna anses företräda arbetsgivar- eller arbetstagersidan. Vid förhinder för ordföranden är den medlem som avlagt domarexamen eller en suppleant för honom eller henne ordförande i ar-

betsrådet. En annan medlem och suppleanterna för medlemmen skall ha avlagt för uppgiften lämplig examen och vara särskilt förtrogna med arbetarskyddsfrågor. De får inte heller anses företräda arbetsgivar- eller arbetstagarsidan. Av arbetsrådets övriga medlemmar och deras suppleanter skall lika många företräda arbetsgivarna och arbetstagarna och vara förtrogna med arbetsavtals- eller tjänsteförhållanden.

Arbetsrådets medlemmar och deras suppleanter skall ha fyllt 20 år.

Vid arbetsrådet finns en sekreterartjänst. Sekreteraren skall ha avlagt examen som medför behörighet för domartjänst och vara förtrogen med arbetslagstiftningen.

3 §

Tillsättning

Statsrådet utser arbetsrådets medlemmar och suppleanter för tre år i sänder. En av medlemmarna förordnas av statsrådet till ordförande i arbetsrådet. Innan de medlemmar som är förtrogna med arbetarskyddsfrågor utses, skall social- och hälsovårdsministeriet beredas tillfälle att ge utlåtande i saken. Medlemmarna och suppleanterna som representerar arbetsgivarna och arbetstagarna utses på förslag av arbetsgivarför- eningarnas mest representativa centralorganisa- tioner och arbetstagarnas och tjänstemännens mest representativa centralorganisationer. För att bli beaktade skall centralorganisationerna i ovan nämnda framställningar uppge två gånger så många kandidater som det finns medlemmar att utse. Till framställningarna skall fogas en utredning om att personerna i fråga ger sitt samtycke till att ta emot medlemskapet. Om organisationerna inte inom utsatt tid lägger fram lämpliga förslag, utser statsrådet likväl medlemmar- na och deras suppleanter.

En medlem eller suppleant i arbetsrådet beviljas avsked av statsrådet. Samtidigt utser statsrådet en efterträdare för honom eller henne för den återstående mandatperioden enligt det förfarande som bestäms ovan i denna paragraf. Statsrådet kan befria en medlem i arbetsrådet från medlemskap i rådet endast om han eller hon inte

längre uppfyller den behörighet som föreskrivs i 2 § 2 mom. eller om han eller hon själv begär avsked. Avlider en medlem eller suppleant under mandatperioden, utser statsrådet en efterträdare för honom eller henne enligt det förfarande som föreskrivs i denna paragraf.

4 §

Arbetsrådets medlemmars ställning

Arbetsrådets medlemmar och suppleanter handlar under tjänsteansvar.

5 §

Arbetsrådets beslutanderätt och beslutsfattande

Arbetsrådet sammanträder på kallelse av ordföranden. Arbetsrådet är beslutfört, då ordföranden eller hans eller hennes ställföreträdare samt åtminstone fyra andra medlemmar eller deras suppleanter är närvarande, av vilka lika många skall företräda arbetsgivarna och arbetstagarna.

Arbetsrådet behandlar ett rättelseyrkande an- gående ett i 9 § avsett tillstånd till undantag i en särskild sammansättning, i vilken ingår ordföranden eller hans eller hennes ställföreträdare, en medlem eller suppleanten för honom eller henne med examen som medför behörighet för domartjänst, en medlem eller suppleanten för honom eller henne som särskilt är förtrogen med arbetarskyddsfrågor samt en medlem som företräder arbetsgivarna och en som företräder arbetstagarna eller deras suppleanter.

Arbetsrådet fattar sina beslut på föredragning. Arbetsrådets sekreterare, ordförande eller dennes ställföreträdare är föredragande. Vid meningsskiljaktigheter när beslut fattas i ett ärende avgörs det genom omröstning med iakttagande av samma förfarande som vid en kollegial domstol.

Ordföranden, eller vid förhinder för ordföranden, hans eller hennes ställföreträdare kan ensam avgöra ett rättelseyrkande som gäller ett tillstånd till undantag enligt 9 § och som har tillställts arbetsrådet för behandling, om ärendet är brådskande eller om beslutet kan grundas på ett

tidigare beslut av arbetsrådet i ett ärende av samma slag. Ordföranden skall utan dröjsmål föra sitt beslut till arbetsrådet för behandling. Ordförandens beslut skall iakttas till dess att arbetsrådet har avgjort ärendet. Ett beslut som ordföranden har fattat med stöd av detta moment får inte överklagas särskilt.

6 §

Behandlingen av ärenden i arbetsrådet

Vid behandlingen av ärenden i arbetsrådet iakttas förvaltningslagen (434/2003), om inte annat bestäms i denna lag.

2 kap.

Arbetsrådets utlåtanden

7 §

Avgivande av utlåtande

Arbetsrådet har till uppgift att på begäran avge utlåtanden om tillämpningen och tolkningen av arbetstidslagen (605/1996), semesterlagen (272/1973), arbetarskyddslagen (738/2002), lagen om unga arbetstagare (998/1993) och lagen om hushållsarbetstagares arbetsförhållande (951/1977) samt om huruvida ett företag skall anses vara sådant att på företaget skall tillämpas lagen om samarbete inom företag (725/1978).

Begäran om utlåtande skall läggas fram skriftligen.

8 §

Den som begär utlåtande och begäran om utlåtande

Utlåtande av arbetsrådet kan begäras av

- 1) en domstol,
- 2) arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå,
- 3) arbetsgivarnas eller arbetstagarnas centralorganisationer,
- 4) det ministerium som handhar statens arbetsmarknadspolitik,

- 5) kyrkans avtalsdelegation,
- 6) kommunala arbetsmarknadsverket, eller
- 7) Ålands landskapsregering eller kommunala avtalsdelegationen i landskapet Åland.

3 kap.

Vissa tillstånd till undantag inom arbetarskyddet samt ärenden som gäller ändringssökande

9 §

Arbetarskyddsdistriktets dispensärenden

Arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå kan på ansökan bevilja undantag på grundval av följande bestämmelser:

- 1) 22 § semesterlagen,
- 2) 14 § 1 och 3 mom. arbetstidslagen,
- 3) 26 § 1 mom. 14 punkten arbetstidslagen,
- 4) 27 § 1 mom. arbetstidslagen,
- 5) 36 § 1 mom. arbetstidslagen,
- 6) 15 § lagen om unga arbetstagare.

10 §

Behandlingen av dispensärenden i arbetarskyddsdistriktet

Innan arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå fattar ett beslut som avses i 9 §, skall den förtroendeman som har valts på grundval av det kollektivavtal som med stöd av lagen om kollektivavtal (436/1946) är bindande för arbetsgivaren eller det förtroendeombud som avses i 13 kap. 3 § arbetsavtalslagen (55/2001) ges möjlighet att bli hörd i ärendet antingen muntligen eller skriftligen. Om det på en arbetsplats inte finns någon förtroendeman eller något förtroendeombud, skall arbetarskyddsfullmäktigen ges möjlighet att bli hörd och om det inte heller finns någon arbetarskyddsfullmäktig, skall varje arbetstagare som beslutet gäller ges möjlighet att bli hörd.

Om ett ärende som gäller tillstånd till undantag inte omedelbart kan avgöras slutligt vid arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå, och om

det är fråga om förlängning av ett gällande beslut om tillstånd till undantag, kan ett temporärt beslut fattas så att det gäller högst till dess ett slutligt beslut i saken kan fattas.

Ett tillstånd till undantag kan återkallas, om tillståndet har beviljats utifrån oriktiga uppgifter angående omständigheter som inverkar på saken eller om förhållandena efter det att beslutet meddelades har förändrats väsentligt. När ett tillstånd till undantag återkallas fastställs också den dag då tillståndet upphör att gälla. Beslutet skall följas trots ändringssökande.

11 §

Sökande av ändring i arbetarskyddsdistriktets dispensbeslut

I ett beslut som arbetarskyddsdistriktet har meddelat i ett ärende som gäller tillstånd till undantag kan rättelse yrkas skriftligen hos arbetsrådet. Beslutet får inte överklagas genom besvär. Den som ansöker om tillstånd till undantag skall framställa rättelseyrkandet inom 30 dagar från det att han har fått kännedom om beslutet, och andra som framställer rättelseyrkande då beslutet eller en kopia av det har lagts fram på arbetsplatsen. Rättelseyrkandet skall tillställas arbetsrådet.

Rätt att framställa rättelseyrkande har

- 1) den som ansökt om tillstånd till undantag,
- 2) de i 10 § 1 mom. avsedda företrädarna för arbetstagarna eller de arbetstagare som har hörts eller borde ha hörts innan arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå fattade beslutet, och
- 3) den vars rättigheter, skyldigheter eller intressen direkt påverkas av det beslut som arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå fattat.

12 §

Behandlingen av ett rättelseyrkande i arbetsrådet

Ett rättelseyrkande skall i arbetsrådet behandlas i brådsökande ordning.

Vid muntligt förfarande kan parterna, de i 10 § 1 mom. avsedda förtroendemännen eller förtroendeombuden, arbetarskyddsfullmäktigena och sakkunniga höras samt annan utredning tas emot. Behandlingen kan begränsas så att den gäller endast en del av ärendet, så att endast parternas uppfattningar eller förhållandena på arbetsplatsen utreds eller på något annat motsvarande sätt.

13 §

Sökande av ändring i ett beslut som arbetsrådet meddelat med anledning av rättelseyrkande

Ändring i ett beslut av arbetsrådet som meddelas med anledning av ett rättelseyrkande söks genom skriftliga besvär hos arbetsdomstolen så som bestäms i denna lag samt i lagen om arbetsdomstolen (646/1974). Besvären skall ges in till arbetsrådet, som skall tillställa arbetsdomstolen besvärshandlingarna samt sitt utlåtande om besvären. I övrigt iakttas i fråga om besvären vad som i 11 § bestäms om tidsfrister och om rätten att framställa rättelseyrkande.

4 kap.

Särskilda bestämmelser

14 §

Förslag till utveckling av arbetslagstiftningen

Arbetsrådet kan även lägga fram sådana förslag som det anser vara nödvändiga för utvecklandet av den lagstiftning som hör till arbetsrådets behörighet.

15 §

Handräckning

Arbetsrådet har rätt att få handräckning av polisen och andra myndigheter för skötseln av sina uppgifter enligt denna lag.

16 §

Arvoden

Arbetsministeriet fastställer arvoden för arbetsrådets medlemmar.

17 §

Arbetsrådets handlingar och beslut om tillstånd till undantag

Arbetsrådets utlåtanden och beslut samt beslut av arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå om tillstånd till undantag ges parterna avgiftsfritt.

18 §

Arbetsordning

Arbetsrådet godkänner en arbetsordning för sig.

19 §

Bemyndigande att utfärda förordning

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om föredragningen av ärenden, ordförandens och sekreterarens uppgifter, besättandet av sekreterartjänsten, undertecknandet av beslut och utlåtanden samt innehållet i arbetsrådets arbetsordning.

20 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen den 8 augusti 1946 om arbetsrådet och om undantagstillstånd inom arbetarskyddet (608/1946) jämte ändringar.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

21 §

Övergångsbestämmelser

Om det i någon annan lag eller förordning hänvisas till den lag om arbetsrådet och om undantagstillstånd inom arbetarskyddet som gäller vid denna lags ikraftträdande, skall i stället denna lag tillämpas.

Då lagen träder i kraft kvarstår arbetsrådets medlemmar och suppleanter i sina uppgifter till slutet av sin mandatperiod.

Då denna lag träder i kraft slutbehandlas de ärenden som är anhängiga vid arbetsrådet med iakttagande av de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet, och de ärenden som är anhängiga vid arbetarskyddsdistriktens arbetarskyddsnämnders dispensektioner behandlas i tillämpliga delar i enlighet med denna lag.

Lag

om ändring av 18 § lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till 18 § lagen den 16 februari 1973 om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (131/1973), sådant detta lagrum lyder i lagarna 17/1993 och 10/1997, ett nytt 4 mom. som följer:

18 §
_____ kan rättelse yrkas skriftligen hos arbetsrådet på
det sätt som bestäms i nämnda lag.

I arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrås
beslut som gäller de tillstånd till undantag som
avses i 9 § lagen om arbetsrådet och om vissa
tillstånd till undantag inom arbetarskyddet (/) Denna lag träder i kraft den 20 .

Lag

om ändring av 1 § lagen om arbetsdomstolen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 31 juli 1974 om arbetsdomstolen (646/1974) 1 § 3 mom., sådant det lyder i lag
59/2001, som följer:

1 §
_____ kan och besvär som avses i 13 § lagen om arbets-
rådet och om vissa tillstånd till undantag inom
arbetarskyddet (/) och som gäller ett beslut
av arbetsrådet med anledning av rättelseyrkande.

Arbetsdomstolen handlägger och avgör även i
9 § lagen om fastställande av kollektivavtals all-
mänt bindande verkan (56/2001) avsedda besvär
som gäller kollektivavtals allmänt bindande ver- Denna lag träder i kraft den 20 .

Lag

om ändring av 22 § semesterlagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i semesterlagen av den 30 mars 1973 (272/1973) 22 § som följer:

22 §
Tillstånd till undantag vilja undantag från bestämmelserna i 4 § om gi-
vande av semester och från bestämmelserna i 5 §
1 mom. om uppdelning av semester.

Arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå
kan, då tvingande skäl kräver det, på ansökan be- Denna lag träder i kraft den 20 .

Lag

om ändring av arbetstidslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i arbetstidslagen av den 9 augusti 1996 (605/1996) 14 § 1 och 3 mom., 26 § 1 mom.
14 punkten, 27 § 1 mom. och 36 § som följer:

14 §

Exceptionell ordinarie arbetstid

Om arbetet till sin art är sådant att det utförs endast tidvis under den arbetstid per dygn under vilken arbetstagaren skall vara redo för arbete, kan arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå på de villkor som den fastställer ge tillstånd till undantag från 6 §.

Arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå kan på de villkor som den fastställer ge tillstånd att ordna arbetstiden enligt 7 § också i arbeten som inte nämns i lagrummet, om detta är nödvändigt.

26 §

Nattarbete

Arbete som utförs mellan klockan 23 och klockan 6 är nattarbete. Arbetsgivaren skall på begäran av arbetarskyddsmyndigheten lämna denna meddelande om nattarbete som utförs regelbundet. Nattarbete får utföras i följande fall:

14) med tillstånd av arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå och på de villkor som den fastställer, i arbete där arbetets tekniska art eller andra särskilda skäl kräver det.

27 §

Skiftarbete och nattskift i periodarbete

I skiftarbete skall skiften avlösa varandra regelbundet och växla vid på förhand överenskomna tidpunkter. Skiften anses avlösa varandra regelbundet då ett skift fortgår högst en timme in på följande skift eller om det blir högst en timmes paus mellan skiften. Arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå kan bevilja tillstånd till undantag från vad som föreskrivs i första meningen i detta moment.

36 §

Dispens

Om det på grund av arbetets oregelbundna natur är synnerligen svårt att göra upp en arbetsskiftsförteckning, kan arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå helt eller delvis bevilja befrielse från denna skyldighet. I tillståndet till undantag kan bestämmas att ledigheten per vecka skall framgå av arbetsskiftsförteckningen.

Om arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå har beviljat arbetsgivaren befrielse enligt 1 mom. och arbetsförhållandena inte har förändrats väsentligt efter att tillståndet beviljades, kan arbetsgivaren och arbetstagarnas representant som avses i 10 § komma överens om att den av arbetarskyddsbyrån beviljade befrielsen skall fortgå.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Lag

om ändring av 15 § lagen om unga arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 19 november 1993 om unga arbetstagare (998/1993) 15 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 408/1996 och 754/1998, som följer:

15 §

Dispens

Arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå kan på villkor som den bestämmer tillåta

1) av särskilda skäl att en person som avses i 2 § 3 mom. arbetar som aktör eller assistent i konstnärliga eller kulturella föreställningar samt vid andra liknande evenemang, förutsatt att verksamheten inte utgör någon fara för barnets säkerhet eller inverkar menligt på barnets hälsa, utveckling eller skolgång,

2) att en ung arbetstagare som har fyllt 14 år hålls i arbete med avvikelse från 2 § 2 mom.

2 punkten och 2 kap., om hans eller hennes utveckling i ett yrke eller någon annan viktig orsak förutsätter detta.

Arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå kan dock inte ge tillstånd till att en ung arbetstagare utöver det i 5 § tillåtna antalet övertidstimmar hålls i övertidsarbete mera än 40 timmar under ett och samma kalenderår. Arbetarskyddsbyrån kan inte heller bevilja undantag från de bestämmelser i 8 § 1 och 2 mom. som gäller vilotid.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Helsingfors den 20 april 2004
